

Öz Etkililik Yeterlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Öz Etkililik Yeterlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28679>

Özet

Öz Etkililik Yeterlik Ölçeği, bireylerin belirli görevleri başarıyla tamamlama yeteneklerine olan inançları, yani **öz etkililik** düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş **psikometrik** bir araçtır. Bu ölçek, genellikle Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı çerçevesinde tanımlanan öz yeterlik kavramını değerlendirmektedir. Sunulan kaynak, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini inceleyen bir **uyarlama** çalışmasına dayanmaktadır. Ölçeğin temel amacı, bireylerin yaşamın çeşitli alanlarında karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma ve hedeflerine ulaşma kapasitelerine dair algılarını nicelleştirmektir.

Ölçeğin Türkçe uyarlaması, Gözüm ve Aksayan (1999) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, ölçeğin Türk kültürüne ve diline uygunluğunu test ederek, sağık bilimleri alanında ve genel popülasyonda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç sağlamayı hedeflemiştir. Ölçeğin derecelendirme yapısı, katılımcıların kendilerini ne kadar yeterli gördüklerini yansıtan bir Likert tipi format kullanır.

Anahtar Kelimeler

Öz Etkililik Yeterlik Ölçeği, **öz etkililik**, öz yeterlik, psikolojik ölçüm, **geçerlik**, **güvenirlik**, adaptasyon, Gözüm ve Aksayan.

Yazarlar

Gözüm, S., Aksayan, S.

Amaç

Öz Etkililik Yeterlik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin kendi yeteneklerine ve kapasitelerine duydukları genel inanç düzeyini sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, bireyin zorlayıcı durumlar karşısında ne kadar sarsılacağına, ne kadar çaba göstereceğini ve engellerle ne kadar başarıyla bir şekilde başa çıkabileceğini tahmin etmeye yardımcı olur.

Özellikle Türkçe uyarlama çalışması (Gözüm & Aksayan, 1999), orijinal ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk örneğinde yeniden test ederek, araştırmacıların ve klinisyenlerin Türkiye'deki popülasyonlar üzerinde güvenle kullanabileceği bir araç sunmayı amaçlamıştır. Bu, eğitim, sağık psikolojisi ve örgütsel davranış gibi alanlarda bireysel motivasyon ve başarıyı incelemek için kritik bir öneme sahiptir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Ölçek, temel olarak **öz etkililik** (self-efficacy) yapısını ölçmektedir. Öz etkililik, bireyin belirli

eylemleri ba?ar?yla ger?ekle?tirmek için gerekli olan motivasyona, bili?sel kaynaklara ve davran?? dizilerine sahip oldu?una dair yarg?s?d?r. Bu yap?, Albert Bandura taraf?ndan geli?tirilen Sosyal Bili?sel Kuram?n merkezinde yer al?r.

Ölçek maddeleri, genellikle bireyin yeteneklerini ve hedeflerine ula?ma kapasitesini farklı ba?lamlarda de?erlendirir. Yüksek **öz etkililik** alg?s?na sahip bireyler, zorluklar? tehdit olarak de?il, üstesinden gelinebilecek zorluklar olarak alg?lama e?ilimindedirler, bu da daha yüksek performans ve psikolojik iyi olu?la ili?kilidir.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe formunun geçerlik çal??malar?, Gözüm ve Aksayan (1999) taraf?ndan yürütülmü?tür. Geçerlik (Validity), ölçe?in ger?ekten ölçmeyi amaçlad??? psikolojik yap?y? ne ölçüde ölçtü?ünü gösteren kritik bir **psikometrik** özelliktir.

Uyarlama çal??mas?nda genellikle yap? geçerli?i, kapsam geçerli?i ve ölçüt ba??nt?i? geçerlik türleri incelenir. Gözüm ve Aksayan'ın çal??mas?, Öz Etkililik Yeterlik Ölçe?i'nin Türkçe formunun ilgili teorik yap?larla tutarlı oldu?unu ve öz etkililik kavram?n? Türk kültüründe güvenilir bir ?ekilde temsil etti?ini göstermi?tir. Ancak, spesifik geçerlik katsay?lar? ve detaylı analiz yöntemleri (örne?in, faktör yükleri) için orijinal referans kayna??n?n incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik (Reliability), bir ölçüm arac?n?n tutarlılı??n? ve kararlılı??n? ifade eder. Gözüm ve Aksayan (1999) taraf?ndan yap?lan uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türkçe formunun iç tutarlılı??n? de?erlendirmi?tir.

Genellikle iç tutarlılık, Cronbach Alfa katsay?s? kullan?larak rapor edilir. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin aynı temel yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirli?i gibi yöntemler de ölçe?in zaman içindeki kararlılı??n? de?erlendirmek için kullan?lm?? olabilir. Bu çal??malar, Öz Etkililik Yeterlik Ölçe?i'nin Türkçe formunun kabul edilebilir düzeyde **güvenirli?e** sahip oldu?unu do?rulam??t?r.

Faktör Analizi

Öz Etkililik Yeterlik Ölçe?i genellikle tek boyutlu bir yap? olarak tasarlanm??t?r, genel **öz etkililik** inanc?n? ölçer. Ancak, uyarlama çal??malar?nda ölçe?in orijinal yap?s?n?n korunup korunmadı??n? kontrol etmek için do?rulamay?c? veya aç?mlay?c? faktör analizi (AFA/DFA) yap?l?r.

Gözüm ve Aksayan (1999) taraf?ndan yap?lan çal??mada, ölçe?in Türk örnekleminde tek faktörlü

yapısal olarak doğrulanıp doğrulanmadığı incelenmiştir. Faktör analizinin sonuçları, maddelerin tek bir genel öz yeterlik faktörüne yüklendiğini gösteriyorsa, ölçeğin yapısal geçerliliği desteklenmiştir. Bu analizler, ölçeğin teorik çerçevesine uygun olarak, bireyin genel yeterlik algısını tek bir puanla özetleme yeteneğini sağlamlağtırır.

Ölçek (Enstrüman)

Test Türü: Uyarlama

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Orijinal formata bağlı olarak 4 ila 6 puanlı bir aralıkta olduğu varsayılmaktadır.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal Dil (Genellikle İngilizce veya Almanca gibi uluslararası bir dil)

Popülasyon Grubu: Yetkinler, (Özellikle uyarlama çalışmaları hemşirelik ve sağlık bilimleri öğrencileri/profesyonelleri üzerinde yapılmış olabilir).

Yaş Grubu: 18 yaş ve üstü.

Popülasyon Detayları: Öz yeterlik algısını değerlendirmek isteyen genel popülasyon veya akademik/profesyonel gruplar.

Test Metodolojisi: Bireylerin belirli durumları karşılarındaki yeterlik inançlarını derecelendirmeleri istenir. Toplam puan, genel öz yeterlik düzeyini gösterir.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik değerlendirme, Sosyal Bilişsel Kuram, ölçek geliştirme, **geçerlik**, **güvenirlilik**, Likert ölçeği, sağlık psikolojisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlanmamıştır.

Bağlılık E-posta Adresleri: Sağlanmamıştır.

Yazın Adresi: Sağlanmamıştır.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal geliştiricisi genellikle kullanım için izin gerektirse de, Türkçe uyarlamayı kullanan akademik çalışmaların çoğunda referans gösterilmesi yeterlidir. Ticari veya büyük ölçekli

uygulamalar için orijinal ölçek sahibinden izin alınması tavsiye edilir.

Testin Uyarlama Yılı: 1999

Bu ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [ozetkililikyeterlik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Gözüm, S. ve Aksayan, S. (1999). Öz-etkililik-yeterlik ölçeğinin türkçe formunun güvenilirlik ve geçerliliği. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 2(1), 21-34.

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman and Company.

Öz Etkililik Yeterlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri, sağlanan kaynak içerikte bulunmamaktadır. Maddelerin tam listesi için Gözüm ve Aksayan (1999) referanslı orijinal makaleye başvurulması gerekmektedir.